

Sprawozdanie

Komisji podatkowej o przedłożeniu rządowem z projektem ustawy o uwolnieniu osobistego podatku dochodowego od wszystkich kompetencyi ustawodawstwa krajowego podlegających dodatków, oraz o uwolnieniu urzędników Dworu, Państwa, Kraju i publicznych funduszków, jakoteż duszpasterzy od dodatków do podatku od poborów służbowych.

Wysoki Sejmie!

Ustawa z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220 o bezpośrednich podatkach osobistych zawiera w artykułach IV. do XIII. tak zwany plan finansowy reformy podatkowej obejmujący okres od wejścia w życie nowej ustawy, a zatem od dnia 1. stycznia 1898 po koniec grudnia 1909. Według tego planu ma być ogólny przychód wszystkich bezpośrednich podatków osobistych w następujący sposób użyty. Przedewszystkiem pozostaje na rzecz skarbu Państwa prócz podwyższonych kosztów wymiaru obliczonych w pierwszych dwóch latach na 1,200.000 zł. rocznie kwota, którąby tenże uzyskał na podstawie dotychczasowych ustaw z tytułu podatku zarobkowego i dochodowego wraz z roczną nadwyżką po 2½%. O ileby zaś nowe podatki wyższe dały dochody, służyć one będą na 10% opusty w podatkach realnych t. j. gruntowych i domowych. Nadwyżka przychodu po pokryciu tych opustów jeszcze pozostająca, o ile nie przekroczy sumy maksymalnej 3 milionów, zostanie przekazaną na rzecz funduszków krajowych. — Gdyby ta nadwyżka więcej niż 3 miliony wynosiła, nastąpią z kwoty 3 miliony przekraczającej dalsze opusty w podatkach realnych (do 15% w podatku gruntowym, a 12% w podatkach domowych) a ewentualna jeszcze pozostająca reszta rozdzieloną zostanie w równych połowach między skarb państwowy i fundusze krajowe.

Atoli tak rzeczzone opusty w podatkach realnych, jakoteż wspomniane dotacje funduszków krajowych nastąpią tylko w tych krajach koronnych, których władza ustawodawcza najpóźniej z wpływem pierwszej sesji po wejściu w życie ustawy o bezpośrednich podatkach osobistych uchwali uwolnienie wprowadzonego tąże ustawą podatku osobisto-dochodowego od wszelkich kompetencyi ustawodawstwa krajowego podlegających dodatków (art. XIII.).

Wysoki Sejm stoi tedy obecnie przed alternatywą, albo dać krajowym kontrybucjom podatkowym możność uczestniczenia w opustach od realnych podatków, a funduszowi krajowemu sposobność do partycypowania w przekazach z nadwyżek, a za to wyzwać się prawa nakładania dodatków do podatku osobisto-dochodowego, albo też odwrotnie

pozbawić podatujących ulg i fundusz krajowy udziałów i za to warować sobie prawo nakładania dodatków do tegoż podatku.

Dla funduszu krajowego byłoby niezawodnie rzeczą korzystniejszą nie wyrzekać się prawa nakładania dodatków do podatku osobisto-dochodowego z tej prostej przyczyny, że efekt finansowy tych dodatków mógłby być bez porównania wyższy aniżeli udziały jego w przekazanych na rzecz kraju nadwyżkach podatkowych. Ten wzgląd mógłby zatem uzasadnić potrzebę utrzymania prawa kraju nakładania dodatków do podatków państwowych w całej pełni. — Mimo to jednak trudno oceniać rzecz z tego wyłącznie fiskalnego stanowiska, ale należy rozpatrzyć tę sprawę tak ze stanowiska finansowego Skarbu krajowego jakoteż ze stanowiska ekonomicznego kraju.

Efekt finansowy zrzeczenia się prawa nakładania dodatków do podatku osobisto-dochodowego będzie następujący:

Z sumy 3 milionów przekazanej krajom z ogólnego przychodu nowych bezpośrednich podatków osobistych wypada na Galicyę według pierwotnych obliczeń rządowych odnoszących się do ogólnego planu finansowego 384.725 zł.

a według ściślejszego obliczenia obecnie dokonanego kwota 366.223 „

Ta kwota wpłynie tedy do Skarbu krajowego w razie zrzeczenia się prawa nakładania dodatków do podatku osobisto-dochodowego.

Natomiast poniesie Skarb krajowy następujący ubytek:

Dotychczasowe podatki osobiste, o ile tworzyły podstawę dla dodatków krajowych, obliczyły władze skarbowe na rok 1898 w kwocie 2,952.000.

Od tej sumy podatkowej wynosiłyby dodatki krajowe w dotychczasowej wysokości 61% 1,801.000 zł.

Przyszłe podatki będące odtąd podstawą dla dodatków krajowych obliczono na rok 1898 w kwocie 2,371.000 zł.

Od tej sumy podatkowej wyniosą dodatki krajowe po 61% 1,446.000 „

Wyniknąłby tedy stąd ubytek dla Skarbu krajowego w sumie 355.000 zł.

Jeżeli tedy od powyż wykazanego udziału Skarbu krajowego w przekazanej na rzecz krajów sumy 3 milionów tj. od kwoty 366.223 zł.

potrącimy cały wyż rzeczony ubytek 355.000 „

pozostanie zawsze jeszcze na rzecz Skarbu krajowego zwyżka 11.223 zł.

Atoli to zestawienie nie może być podstawą decyzji, albowiem w sumie ogólnego ubytku 355 000 zł. mieści się także ubytek spowodowany przez obniżenie głównej sumy podatku zarobkowego o 22·5%. — Ubytek ten wynosi 233.000 zł., a jest niezależnym od zrzeczenia się prawa nakładania dodatków do podatku osobisto-dochodowego, gdyż obniżenie głównej sumy podatku zarobkowego w myśl ustawy podatkowej bezwarunkowo następuje. Temsamem następstwa tego bezwarunkowego obniżenia nie mogą wejść w rachubę przy obliczaniu finansowych konsekwencji w mowie będącego zrzeczenia się, od którego są zupełnie niezawisłe.

Chcąc tedy uzyskać należytą podstawę dla cyfrowego porównania dochodu Skarbu krajowego w razie zrzeczenia się prawa nakładania dodatków do podatku osobisto-dochodowego z dochodem w innym razie spodziewanym, należy od powyż obliczonej wydatności dodatków krajowych na rok 1898 według dotychczasowych podatków osobistych na 1,801.000 złr.

obliczonych, potrącić sumę 233.000 „

która w każdym razie już w skutek obniżenia głównej sumy podatku

zarobkowego odpadnie, a tem samem uzyskamy kwotę 1,568.000 złr.

jako podstawę porównawczą, a gdy z drugiej strony dodatki spodzie-

wane od przyszłych podatków nierealnych jak wyżej wykazano 1,446.000 „

udział zaś kraju w przekazanej sumie 3 milionów 366.223 „

razem tedy spodziewany przychód Skarbu krajowego z tego źródła 1,812.223 złr.

wynosi, przeto okazuje się nadwyżka na rzecz Skarbu krajowego w kwocie rocznej 244.223 złr.

Gdy się jednak zważy, że Wydział krajowy wnosi dodatek do bezpośrednich podatków osobistych w wysokości 66% zamiast dotychczasowych 61%, celem wyrównania ubytku wynikającego właśnie z obniżenia ogólnej sumy podatku zarobkowego, przedstawiliby się faktyczny cyfrowy wynik w porównaniu z dotychczasowym stanem, jak na-

stępuje: Dodatki krajowe od dotychczasowych podatków osobistych wynosiłyby według dotychczasowej stopy na rok 1893	1,801.000 złr.
dodatki krajowe od nowych bezpośrednich podatków osobistych według projektowanej przez Wydział krajowy stopy 66%	1,543.284 „
byłby tedy ztąd ubytek	257.716 złr.
Gdy zaś z drugiej strony tylokrotnie wspomniany udział kraju w sumie przekazanej wynosi	366.223 złr.
przeto potrąciwszy powyższe	257.716 „
mielibyśmy na rzecz funduszu krajowego na rok 1898 zwyżkę	108.507 „

Oprócz tych motywów skarbowych przemawiają za uwolnieniem podatku osobisto-dochodowego od wszelkich dodatków jeszcze następujące względy ekonomiczne.

Opusty podatkowe przyznane artykułami VIII, IX i X. ustawy podatkowej na korzyść podatków realnych są także zawisłe od zrzeczenia się prawa nakładania dodatków do podatku osobisto-dochodowego.

Jeżeli tedy istnieje możliwość uzyskania ulg w państwowych podatkach (przy podatku gruntowym opustu 10% ewentualnie nawet 15%, a przy domowym opustu 10%, a ewentualnie 12½%) wówczas ze sposobności tej należy tem skwapliwiej skorzystać, ile, że się rozchodzi o opust w podatkach realnych, a zatem o ulgę podatkową dla najszerszych warstw ludności cierpiącej i tak nadmiernie pod ciężarem niekorzystnych stosunków ekonomicznych. Względem ten tem bardziej jest wskazany, o ile powszechny podatek zarobkowy z góry w mniejszej bywa przyjęty kwocie, wobec czego godzi się także i przy podatkach realnych umożliwić warunkowo przyznane opusty na rzecz właścicieli nieruchomości, skoro po temu jest sposobność.

Ostatecznie należy też zwrócić uwagę na okoliczność, że rozdział kwot przekazanych na rzecz krajów z przychodu bezpośrednich podatków osobistych nie następuje w miarę opłacanego przez te kraje podatku osobisto-dochodowego, ale w stosunku do podatków realnych przez te kraje uiszczanych. Okoliczność ta bardzo dla nas ważna, przedstawia się w cyfrach budżetowych na rok bieżący w następujący sposób.

W państwowym preliminarzu budżetowym na rok 1898 wstawiony jest dochód z podatku osobisto-dochodowego z kwotą 15,624.000 zł., zaś suma udziałów krajów w nadwyżkach podatkowych z kwotą 3 milionów. Owóż w preliminowanym podatku osobisto-dochodowym partycypuje Galicya z kwotą 120.000 zł. czyli z 7.67% podczas, gdy udział jej w nadwyżce wynosić ma 366.223 czyli 10.52%.

Gdy tedy skutek odmowy wymaganego ustawą podatkową z 25. października 1896 zrzeczenia się prawa do nakładania dodatków do podatku osobisto-dochodowego straciłaby ludność krajowa prawo do opustów w podatkach realnych, przez co srodzoby ucierpiała; gdy dalej i skarb krajowy znaczną poniósłby stratę, bo ubytek udziałów w przekazanej mu kwocie 326.223 zł., a tak ta suma, jakoteż utracone opusty podatkowe t. j. co najmniej 10% opustu w podatku gruntowym (525.032 zł.) i 10%-owy opust w podatkach domowych (391.980 zł.), razem tedy kwota 1,283.235 zł. bez wszelkiej rekompensacyi, a zatem ze szkodą kraju wpłynęłaby do kasy skarbu państwa; gdy ostatecznie uwolnienie podatku osobisto-dochodowego od wszelkich dodatków ma na celu poparcie składania prawdziwych zeznań przez strony do tego obowiązane, a w konsekwencji nakładanie dodatków do tego podatku musiałyby utrudnić pożądane prawidłowe przeprowadzenie nowej ustawy podatkowej w kraju, Komisya podatkowa mniema, że należy orzec uwolnienie tego podatku od wszelkich dodatków podlegających kompetencji ustawodawstwa krajowego i dlatego w zasadzie przyjmuje projekt rządowy wniesiony do Wysokiego Sejmu dnia 9. stycznia 1898 do l. 295 a przekazany Komisji podatkowej uchwałą z dnia 10. stycznia b. r.

Co do poszczególnych postanowień tego projektu, pozwała sobie jednakowoż Komisya podatkowa zauważyć, co następuje:

W art. XIII. ustawy podatkowej jest mowa o uwolnieniu podatku osobisto-dochodowego od wszelkich dodatków bez ograniczenia czasu. Jednakowoż artykuł ten pozostaje w ścisłym związku z postanowieniami poprzedniami.

Skoro zaś w artykule XII wyraźnie powiedziano, że stanowcze ustalenie wysokości podatków bezpośrednich nastąpi w drodze ustawodawstwa, gdy osiągniętym będzie najwyższy wymiar opustów najpóźniej zaś w roku 1909 i że w tym roku nastąpi też na nowo ustawowe uregulowanie przekazów dla krajów, wówczas jasną jest rzeczą, że obe-

cne uwolnienie podatku osobisto-dochodowego od dodatków ze strony ustawodawstwa krajowego w myśl art. XIII może i musi być li czasowe, dopóki trwają li tymczasowe opusty i li tymczasowe udziały krajów w nadwyżkach, że stanowcze orzeczenie może nastąpić dopiero przy stanowczym ustaleniu wysokości podatków bezpośrednich i przy ponownem ustawowem uregulowaniu przekazów dla krajów. — Jeżeli w myśl artykułów V — XII opusty w podatkach realnych i udziały krajów tylko wówczas mają miejsce, jeżeli nastąpi uwolnienie podatku osobisto-dochodowego od podatków, więc ustawa krajowa winna nawzajem uwolnienie to czynić zawisłem od rzeczonych opustów i udziałów.

Przedłożenie rządowe ustanawia też tylko tymczasowe zrzczenie a określa tę tymczasowość przez czasokres ściśle kalendarzowy „do 31 grudnia 1909“.

Natomiast projekty dotyczących ustaw w innych krajach koronnych określają ten czasokres rzeczowo tj. orzekają uwolnienie podatku osobisto-dochodowego na tak długo, jak długo trwać będą ustanowione art. VII-mym ust. podat. upusty podatkowe i przekazy na rzecz funduszu krajowego.

I jedna i druga stylizacya wydaje się komisji podatkowej niezupełnie dostateczną.

Albowiem przy li czasowem określeniu trwania uwolnienia do pewnego dnia kalendarzowego zachodzi zawsze teoretyczna możliwość, że przed upływem tego czasokresu tj. przed końcem roku 1909 zmieniony zostanie artykuł VII ust. pod., a wtedy pozostałoby w mocy uwolnienie podatku osobisto-dochodowego, ale kraj straciłoby korzyści, które w zamian za to był uzyskał. Z drugiej strony li rzeczowe określenie mogłoby pozbawić Wysoki Sejm możności ponownego rozpatrzenia sprawy w r. 1909., kiedy efekt podatkowy nowych podatków nietylko z hipotez preliminarza, ale z faktycznej wydatności dokładnie będzie znany.

Wobec tego starała się komisya podatkowa obie te stylizacye połączyć — wnosząc, aby uwolnienie podatku osobisto-dochodowego od dodatków na razie tylko do 31 grudnia 1909. w mocy obowiązującej pozostawało, o ile przez ten czas trwać będą ustanowione w art. VII, VIII, IX i X ustawy podatkowej opusty i przekazy na rzecz funduszu krajowego.

Tem uzasadnia komisya poprawkę do §. 1.

Ad 2. Zupełnie słusznem jest zapatrywanie wyrażone w motywach rządowych, że zażądane artykułem XIII ustawy podatkowej uwolnienie podatku osobisto-dochodowego od wszelkich dodatków nie rozciąga się na podatek od wyższych poborów służbowych zaprowadzony ustawą z dnia 25. października 1896. Dz. p. p. Nro 220 a to dlatego, że w myśl ustawy podatek to samoistny, osobno wymierzany i osobno pobierany, a powołany tylokrotnie artykuł XIII. wspomina wyraźnie tylko o dodatkach do podatku osobisto-dochodowego.

Natomiast nie wydaje się Komisji słusznem zapatrywanie Wysokiego Rządu, jakoby co do tego podatku od wyższych poborów służbowych pozostało w mocy obowiązującej Najwyższe postanowienie z dnia 25. listopada 1858. Dz. u. p. Nro 220, o uwolnieniu urzędników dworu, państwa i publicznych zakładów, oraz duszpasterzy, nauczycieli i t. d. od krajowych dodatków do podatków. Najwyższe postanowienie to wyraźnie tylko orzeka, że podatek dochodowy od poborów służbowych urzędników państwowych i t. d. ma być od 1. listopada 1858. począwszy wolny od dodatków krajowych. Mowa zatem tutaj wyłącznie o podatku dochodowym; gdy zaś wedle artykułu I. ustawy z dnia 25. października 1896. dotychczasowy podatek dochodowy został zniesiony, więc też ipso facto tracą moc obowiązującą wszystkie postanowienia dodatkowe i wykonawcze do tego podatku dochodowego się odnoszące, i nie można tych postanowień odnosić do ustawy nowej i do zupełnie nowego rodzaju podatku.

Wprawdzie pozostaje w mocy §. 83. krajowej ustawy gminnej ustanowiającej uwolnienie urzędników i sług dworu, państwa i t. d. od opłacania dodatków gminnych do wszelkich podatków bezpośrednich, bo i nowy podatek od wyższych poborów służbowych jest podatkiem bezpośrednim, ale też pozostaje w mocy w całej pełni statutem krajowym ustanowione prawo Wysokiego Sejmu do nakładania krajowych dodatków do podatków i odnosi się też bez wszelkiego na rzecz urzędników publicznych ograniczenia także do podatku od wyższych poborów służbowych, bo ograniczenie tego prawa ustawowo nie istnieje.

Dla tego wyraźne postanowienie uwolnienia tych wyższych poborów służbowych urzędników dworn, państwa i t. d. od dodatków krajowych jest koniecznym, jeżeli to uwolnienie wogóle prawnie ma istnieć. Komisya podatkowa nie widzi jednak

żadnej słusznej racji, dla której miałyby doradzać Wysokiemu Sejmowi zrzeczenia się prawa, które mu z mocy statutu krajowego przysługują i dlatego uchwaliła postanowienie objęte §. 2 z ustawy zupełnie eliminować.

Tem samem staje się też bezprzedmiotową petycja Banku krajowego z dnia 10. stycznia 1898. L. 1898.

Komisya podatkowa przeto wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

Lwów, dnia 4 . lutego 1898.

Przewodniczący :

Abrahamowicz.

Sprawozdawca :

Dr. Loewenstein

U s t a w a

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zaprowadzająca w myśl art. XIII. ustawy państwowej z 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220 o bezpośrednich podatkach osobistych uwolnienie osobistego podatku dochodowego od wszystkich kompetencyi ustawodawstwa krajowego podlegających dodatków.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zarządzam, jak następuje:

§ 1.

Prawo nakładania dodatków krajowych do rządowych podatków bezpośrednich, służące Sejmowi na podstawie statutu krajowego z dnia 26. lutego 1861 Dz. u. p. Nr. 20, prawo nakładania dodatków powiatowych do rządowych podatków bezpośrednich służące Radom powiatowym na podstawie ustawy Reprezentacyi powiatowej z dnia 12. sierpnia 1866, Dz. u. kr. Nr. 21 samoistnie, względnie za zezwoleniem Wydziału krajowego, lub na mocy specjalnej ustawy krajowej i prawo nakładania dodatków gminnych do rządowych podatków bezpośrednich służące Radom gminnym samoistnie, względnie za zezwoleniem Wydziału krajowego lub za uchwałą Sejmu na podstawie ustawy gminnej z 12. sierpnia 1866, Dz. ust. kr. Nr. 19. w brzmieniu ustawy z 18. marca 1888 Dz. u. kr. Nr. 36, na podstawie ustawy gminnej z 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24 i na podstawie ustawy gminnej z 3. lipca 1896 Dz. u. kr. Nr. 51, tudzież statutów dla miast Lwowa i Krakowa z 14. października 1870, Dz. u. kr. Nr. 79 i 1. kwietnia 1866 D. u. kr. Nr. 7. — nie będzie wykonywane co do zaprowadzonego ustawą z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. Nr 220 podatku osobisto dochodowego od dnia wejścia w życie tej ustawy państwowej na razie do 31. grudnia 1909 r., o ile w tymże czasie trwać będą ustanowione art. VII. VIII. IX. i X. ustawy z 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220 opusty podatkowe i przekazy na rzecz funduszu krajowego. Przez ten okres czasu nie będą również pobierane od podatku osobistodochodowego dodatki do rządowych podatków bezpośrednich, nałożone ustawami krajowemi na cele specjalne (szkolne, wyznaniowe, drogowe i t. p.).

§. 2.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i Mojemu Ministrowi skarbu.